

Projekt

z dnia 13 marca 2026 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY BĘDZINO**

z dnia 13 marca 2026 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Gminy Będzino na lata
2026-2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2025 r., poz. 1153, ze zm.), art. 110 ust. 1 i 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1283 z późn. zm.) oraz na podst. art. 1 ust.1, 2 ust. 4 pkt 1, ust. 5 pkt 2 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2024 r. poz. 917) oraz § 2 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia Psychicznego (Dz. U. z 2023 r, poz. 2480) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Gminy Będzino na lata 2026-2030, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Będzino.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od daty jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego.

Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Gminy Będzino na lata 2026-2030

Będzino 2026r.

Spis treści

1.	Podstawa prawna	1
2.	Wprowadzenie.....	1
3.	Charakterystyka gminy Będzino	2
4.	Diagnoza potrzeb w zakresie zdrowia psychicznego	2
5.	Działania zapobiegawcze w zakresie ochrony zdrowia psychicznego	3
6.	Wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi	3
7.	Priorytety i cele programu.....	4
8.	Realizatorzy programu.....	4
9.	Finansowanie programu	5
10.	Harmonogram działań	5
11.	Monitoring i ewaluacja programu	7

1. PODSTAWA PRAWNA

- 1) Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2025 r., poz. 1153, ze zm.).
- 2) Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2024r., poz. 917).
- 3) Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2025r. , poz.1214 z poz.zm).
- 4) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024 r., poz.1673)
- 5) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023 r. ,poz. 1939 ze zm.)
- 6) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2025r. poz.49).
- 7) Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023r., poz. 2151 ze zm.).
- 8) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021- 2025 (Dz.U. z 2021r., poz. 642).
- 9) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 października 2023r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023- 2030 (Dz.U. z 2023r., poz. 2480).

2. WPROWADZENIE

Zdrowie psychiczne według definicji Światowej Organizacji Zdrowia to stan pełnego dobrego samopoczucia fizycznego, psychicznego i społecznego, w którym człowiek realizuje swoje możliwości, potrafi radzić sobie ze stresem, jest w stanie efektywnie pracować i przyczyniać się do życia swojej społeczności. Ochrona zdrowia psychicznego jest jednym z priorytetów polityki zdrowotnej i społecznej państwa, a jej realizacja należy do zadań własnych samorządu gminnego.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. W przypadku samorządu gminnego ochrona zdrowia psychicznego polega przede wszystkim na realizacji celów z zakresu promocji zdrowia psychicznego, zapobiegania zaburzeniom psychicznym oraz zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi niezbędnej pomocy i wsparcia społecznego.

Niniejszy Program jest kontynuacją i rozwinięciem Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Gminy Będzino na lata 2021–2024. Uwzględnia doświadczenia i wnioski płynące z jego realizacji, a także nowe wyzwania wynikające m.in. z obserwowanego wzrostu problemów zdrowia psychicznego w populacji, skutków pandemii COVID-19 oraz rosnącego zapotrzebowania na usługi psychiatryczne i psychologiczne, szczególnie wśród dzieci, młodzieży i osób starszych.

Program nawiązuje do Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030, celów Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025 (aktualnie został wydłużony do 31.12.2026r.) oraz dokumentów strategicznych gminy Będzino. Wyznacza kierunki działania w zakresie poprawy stanu zdrowia psychicznego mieszkańców, zaspokajania ich potrzeb zdrowotnych i bytowych oraz wspierania ich samorealizacji.

3. CHARAKTERYSTYKA GMINY BĘDZINO

Gmina Będzino jest gminą wiejską położoną w powiecie koszalińskim, w województwie zachodniopomorskim. Obejmuje obszar kilkudziesięciu miejscowości z siedzibą w Będzinie. Gmina ma charakter typowo rolniczy z nielicznymi elementami turystyki, co wpływa na specyfikę potrzeb zdrowotnych i społecznych jej mieszkańców.

Istotnym czynnikiem wpływającym na stan zdrowia psychicznego mieszkańców jest m.in. starzenie się społeczeństwa, bezrobocie, izolacja społeczna na terenach wiejskich, a także ograniczony dostęp do specjalistycznej pomocy psychiatrycznej i psychologicznej. Problemy zdrowia psychicznego dotyczą różnych grup wiekowych i wymagają zróżnicowanych form wsparcia.

Na terenie gminy funkcjonuje ośrodek zdrowia zapewniający podstawową opiekę medyczną. Specjalistyczna opieka psychiatryczna realizowana jest przez placówki zewnętrzne, przede wszystkim w Koszalinie oraz nawiązana jest współpraca z Medisonem z Koszalina. Centrum Usług Społecznych w Będzinie oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizują zadania w zakresie wsparcia społecznego i profilaktyki uzależnień, które ściśle wiążą się z ochroną zdrowia psychicznego.

4. DIAGNOZA POTRZEB W ZAKRESIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Zgodnie z ustawą o ochronie zdrowia psychicznego osobami z zaburzeniami psychicznymi są:

- osoby chore psychicznie (wykazujące zaburzenia psychotyczne),
- osoby z niepełnosprawnością intelektualną,
- osoby wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, zaliczane zgodnie ze stanem wiedzy medycznej do zaburzeń psychicznych, wymagające świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Do głównych problemów i czynników ryzyka zaburzeń psychicznych wśród mieszkańców gminy Będzino zaliczyć należy:

- wzrost liczby osób doświadczających depresji, lęku i wypalenia zawodowego,
- problemy zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, nasilone po pandemii COVID-19,
- nadużywanie alkoholu i substancji psychoaktywnych jako czynnik ryzyka i współwystępujący z zaburzeniami psychicznymi,

- izolację społeczną i samotność osób starszych,
- przemoc domową i jej skutki dla zdrowia psychicznego ofiar,
- ograniczony dostęp do specjalistycznej pomocy psychiatrycznej i psychologicznej na terenach wiejskich.

5. DZIAŁANIA ZAPOBIEGAWCZE W ZAKRESIE OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Działania zapobiegawcze w zakresie ochrony zdrowia psychicznego podejmowane są wobec całej społeczności gminy, ze szczególnym uwzględnieniem grup podwyższonego ryzyka: dzieci i młodzieży, osób starszych, osób bezrobotnych oraz doświadczających przemocy. Działania te obejmują:

- 1) stosowanie zasad ochrony zdrowia psychicznego w pracy szkół i placówek oświatowych, opiekuńczo-wychowawczych tak jak w pozostałych placówkach i jednostkach samorządowych ,
- 2) wspieranie poradnictwa psychologicznego i działalności placówek , w tym wczesne rozpoznawanie potrzeb dzieci z zaburzeniami rozwoju psychoruchowego,
- 3) wspieranie grup samopomocy w zakresie ochrony zdrowia psychicznego,
- 4) uwzględnienie zagadnień zdrowia psychicznego w przygotowaniu zawodowym osób zajmujących się wychowaniem, nauczaniem, leczeniem i opieką,
- 5) uwzględnienie zagadnień zdrowia psychicznego w działaniach informacyjnych i edukacyjnych gminy,
- 6) działania edukacyjne w zakresie zdrowia psychicznego skierowane do wszystkich grup wiekowych.

6. WSPARCIE OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI

Gmina Będzino zapewnia lub współorganizuje następujące formy wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi:

1. Poradnictwo socjalno-bytowe oraz przeciwdziałanie przemocy domowej.
2. Podejmowanie działań interwencyjnych w celu umieszczenia osoby w szpitalu psychiatrycznym bez zgody, w trybie art. 23 i 24 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.
3. Podejmowanie działań w celu uzyskania postanowienia sądu o umieszczeniu w szpitalu psychiatrycznym, zakładzie opiekuńczo-leczniczym lub domu pomocy społecznej.
4. Kierowanie do Domów Pomocy Społecznej odpowiednich dla profilu zaburzeń.
5. Pomoc rodzinom w radzeniu sobie z następstwami chorób psychicznych w ramach pracy socjalnej.
6. Realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych (SUO) dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
7. Działania zapobiegające wykluczeniu społecznemu osób z zaburzeniami psychicznymi.
8. Opieka zdrowotna w ramach podstawowej opieki zdrowotnej finansowanej z NFZ.

9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi świadczącymi pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi.

7. PRIORYTETY I CELE PROGRAMU

Priorytety Programu są spójne z celami Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego. Gmina Będzino w ramach niniejszego Programu realizować będzie następujące cele:

CELE GŁÓWNE:

- 1) Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb.
- 2) Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym wśród mieszkańców gminy.
- 3) Prowadzenie działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi.
- 4) Monitorowanie i ocena skuteczności działań realizowanych w ramach Programu.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- 1) Zbieranie informacji o potrzebach i uwarunkowaniach zdrowotnych mieszkańców.
- 2) Wczesna profilaktyka i wykrywanie zaburzeń psychicznych swoistych dla okresu dzieciństwa i dorastania oraz pozostałych okresach życia.
- 3) Oddziaływanie na środowiska zagrożone uzależnieniami i przemocą poprzez organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, zapewnienie poradnictwa.
- 4) Udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom.
- 5) Upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej.
- 6) Aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi.
- 7) Skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy na terenie gminy.
- 8) Współpraca z jednostkami gminnymi i powiatowymi w zakresie wczesnego rozpoznawania zaburzeń.

8. REALIZATORZY PROGRAMU

Program wdrażany będzie przez:

- 1) Urząd Gminy Będzino,
- 2) Centrum Usług Społecznych w Będzinie,
- 3) Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Będzinie,
- 4) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej,
- 5) Placówki oświatowe z terenu Gminy Będzino (szkoły podstawowe, przedszkola),
- 6) Ośrodki Zdrowia z terenu Gminy Będzino,
- 7) Organizacje pozarządowe działające w sferze zdrowia i pomocy społecznej.

Realizatorzy Programu współpracują z instytucjami zewnętrznymi, w szczególności z: Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Koszalinie, Powiatowym Urzędem Pracy

w Koszalinie, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, placówkami psychiatrycznymi i psychologicznymi oraz Policją.

9. FINANSOWANIE PROGRAMU

Realizacja zadań wynikających z Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego finansowana będzie ze środków budżetu Gminy Będzino, w tym ze środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii. Możliwe jest również współfinansowanie zadań ze środków zewnętrznych, m.in. z funduszy europejskich, programów rządowych oraz środków pozyskanych przez organizacje pozarządowe.

Szczegółowe środki finansowe na realizację Programu określone są corocznie w uchwale budżetowej Rady Gminy Będzino.

10. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

Działanie	Zadania	Podmioty odpowiedzialne	Wskaźniki
Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym	1) Kampanie informacyjno-edukacyjne w środowisku lokalnym 2) Prelekcje, warsztaty i spotkania profilaktyczne dla mieszkańców 3) Udostępnianie materiałów edukacyjnych (ulotki, plakaty, strona internetowa gminy)	Urząd Gminy Będzino CUS Będzino	- Liczba kampanii - Liczba uczestników - Liczba materiałów edukacyjnych
Przeciwdziałanie stygmatyzacji, dyskryminacji i wykluczeniu społecznemu osób z zaburzeniami psychicznymi	1) Organizowanie działań wspierających osoby zagrożone: bezrobotnych, bezdomnych, w ubóstwie 2) Realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych (SUO) 3) Prowadzenie mieszkania socjalnego w sytuacjach kryzysowych	Urząd Gminy Będzino CUS Będzino Ośrodek Zdrowia w Będzinie Zespół Interdyscyplinary	- Liczba podjętych działań - Liczba kampanii - Liczba aktywizowanych osób

Działanie	Zadania	Podmioty odpowiedzialne	Wskaźniki
	4) Kampanie antystygmatyzacyjne w przedszkolach i szkołach 5) Aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi		
Zwiększanie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi	1) Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej pomocy niezbędnej do życia 2) Rozwijanie pomocy sąsiedzkiej i wolontariatu 3) Organizacja grup wsparcia i samopomocy 4) Wspieranie rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi	Urząd Gminy Będzino CUS Będzino Ośrodki Zdrowia ŚDS Będzino	- Formy udzielonej pomocy - Liczba grup wsparcia - Rodzaje współpracy z instytucjami
Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli	1) Organizowanie konkursów szkolnych nt. zdrowia psychicznego i zdrowego stylu życia 2) Wsparcie psychologiczne rodziców i nauczycieli 3) Wczesne wykrywanie zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży 4) Programy profilaktyczne dotyczące uzależnień i przemocy rówieśniczej 5) Współpraca z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Koszalinie	Placówki oświatowe Ośrodek Zdrowia W Będzinie	- Liczba warsztatów - Liczba uczestników - Liczba dzieci objętych wczesną diagnozą
Przeciwdziałanie uzależnieniom jako czynnikowi ryzyka zaburzeń psychicznych	1) Działania GKRPA na rzecz ograniczania spożycia alkoholu 2) Realizacja programów profilaktycznych w zakresie uzależnień	GKRPA Będzino Urząd Gminy Będzino	- Liczba postępowań GKRPA - Liczba osób korzystających z punktu konsultacyjnego

Działanie	Zadania	Podmioty odpowiedzialne	Wskaźniki
	3) Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży jako alternatywa dla uzależnień 4) Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin	GOK Będzino	- Liczba programów profilaktycznych - Liczba prowadzonych świetlic

11. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Wójt Gminy Będzino sprawuje nadzór nad realizacją Programu. Realizatorzy działań zobowiązani są do składania corocznych sprawozdań z wykonanych działań, zawierających informacje o osiągniętych wskaźnikach do Centrum Usług Społecznych w Będzinie do 15 lutego każdego roku. Centrum Usług Społecznych w Będzinie przedstawia Radzie Gminy Będzino sprawozdanie z realizacji programu w formie opisowej do 31 marca każdego roku jako część corocznego sprawozdania z działalności Centrum.

Ewaluacja Programu obejmować będzie:

- 1) analizę danych statystycznych dotyczących zdrowia psychicznego mieszkańców gminy,
- 2) ocenę stopnia realizacji zaplanowanych zadań i osiągnięcia wskaźników,
- 3) zbieranie opinii mieszkańców i beneficjentów działań,
- 4) wnioski i rekomendacje do dalszych działań.

Na podstawie wyników ewaluacji możliwa jest aktualizacja Programu w celu dostosowania go do zmieniających się potrzeb mieszkańców oraz nowych regulacji prawnych.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Zgodnie z art. 2 ust. 4 pkt 1 ustawy oraz § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego zadaniem własnym gminy jest promowanie zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym, a także zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej, zintegrowanej i dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form pomocy niezbędnych do życia w środowisku społecznym, rodzinnym i zawodowym.

Przyjęcie przez Radę Gminy Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Gminy Będzino na lata 2026–2030 ma służyć poprawie jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi i ich bliskich, polepszeniu dostępności do świadczeń pomocy zdrowotnej i innych form opieki i wsparcia w środowisku lokalnym, a także kształtowaniu właściwych postaw społecznych wobec osób z zaburzeniami psychicznymi – zrozumienia, tolerancji, życzliwości oraz przeciwdziałania ich dyskryminacji i wykluczeniu społecznemu.

Program wpisuje się w realizację celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Będzino oraz odpowiada na aktualne potrzeby mieszkańców gminy w zakresie ochrony zdrowia psychicznego, uwzględniając wyzwania wynikające ze skutków pandemii COVID-19 i obserwowanego wzrostu problemów psychicznych w populacji, w szczególności wśród dzieci, młodzieży i osób starszych.